

**Buskerud
Fylkeskommune**

**Hordaland
fylkeskommune**

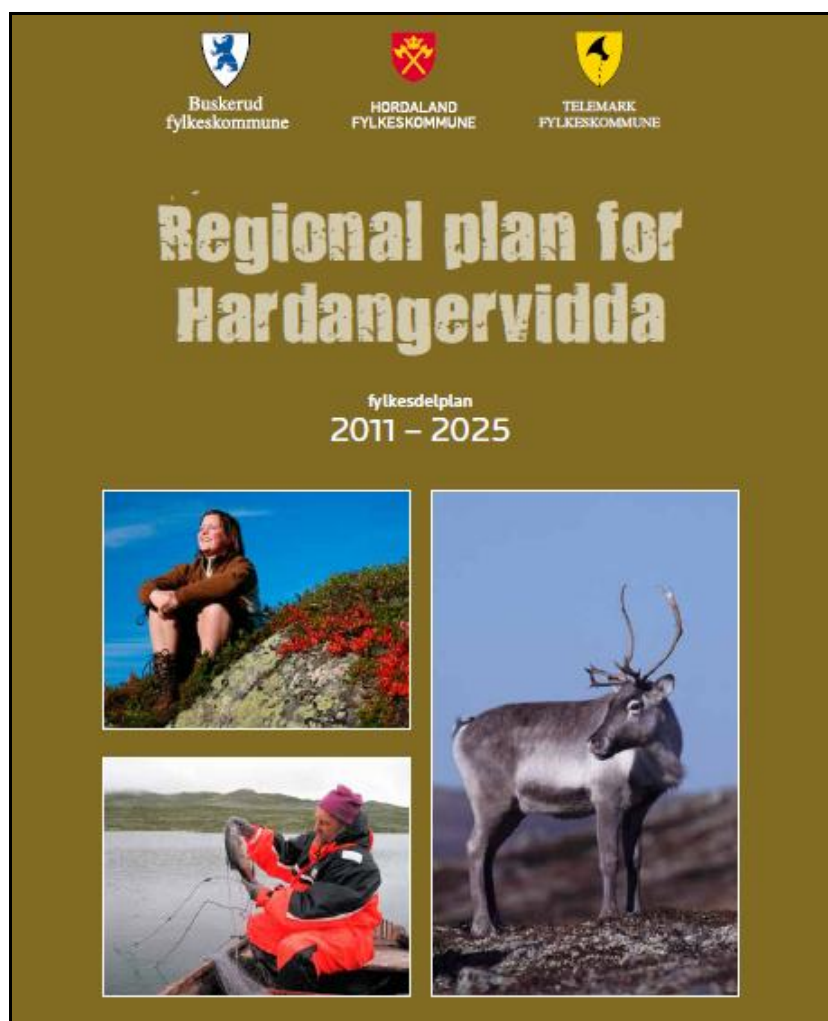

**Telemark
fylkeskommune**

Regional plan for Hardangervidda

Statusrapport 2015

Handlingsprogram 2016-2019

Revidert etter Hardangerviddarådet 13. mai 2015

Innhold

Innhold	side 2
1. Innledning	side 3
2. Gjennomgang av status og videreføring av ulike tiltak	side 4
3. Handlingsprogram 2016 - 2019	side 9

Vedlegg:

Økonomistatus per 01.06.2015

1. Innledning

Regional plan for Hardangervidda er utarbeidet med utgangspunkt i bestillingsbrev fra Miljøverndepartementet 12. april 2007. Planen ble sluttbehandlet med like vedtak i de tre fylkestingene høsten 2011.

Den regionale planen ble etter dette, i henhold til Plan- og bygningslovens §8-4, oversendt Miljøverndepartementet. Departementet meddelte i brev datert 16.07.2012 at de hadde tatt planen til orientering.

Planens kapittel 9 har en handlingsplan med en rekke underpunkter. Innledningsvis her poengteres følgende:

For at Regional plan for Hardangervidda skal få den virkning den er ment å få, forutsettes det at alle aktører viderefører intensjonene og føringene i mer utdypende og bindende planlegging, i løpende forvaltning og ved at det gjennomføres nye kunnskapssøkende prosjekter.

Planarbeidet har vist behov for videre oppfølging gjennom forvaltningsrettede og planrettede tiltak, dels i fellesskap og dels av ulike aktører.

Planarbeidet har også vist behov for å følge opp en rekke problemstillinger gjennom utdypende faglige prosjekter. Dette vil dels styrke kunnskapsgrunnlaget for gode beslutninger ved rullering og det vil dels være nødvendig for videre kommunal planleggingen. Oppfølgende prosjekter er både villreinfaglige og samfunnsfaglige rettet mot næringsutvikling.

Med bakgrunn i dette og i samsvar med Plan- og bygningslovens bestemmelser om årlige handlingsprogram har det etter dette vært lagt opp til årlige revisjoner av handlingsprogram for Hardangerviddaplanen:

- Første generasjon handlingsprogram ble utarbeidet for perioden 2013-2016. **Handlingsprogram 2013-2016** ble vedtatt i fylkestingene våren 2013 (7. februar i Buskerud, 13. mars i Hordaland og 16. april i Telemark).
- Rullering av dette ble foretatt i 2014 med både statusrapport og revisjon av handlingsprogrammet. **Statusrapport 2014 – Handlingsprogram 2015-2018** ble behandlet og godkjent av Hardangerviddarådet 27. mai 2014.

Foreliggende dokument **Statusrapport 2015 – Handlingsprogram 2016-2019** gir en rapport mht. hva som har skjedd siste året, samt en rullering av handlingsprogrammet for perioden 2016-2019.

Siden tiltakene/prosjektene er i prosess, er rapportering, status per i dag og videre framdrift samlet i en omtale av hvert enkelt tiltak/prosjekt.

2. Status og videreføring av ulike tiltak og prosjekter

Nummereringen referer seg til prosjektpunktene i Handlingsprogram 2013-2016. Hvert tiltak/prosjekt oppsummeres nedenfor mht. hva har skjedd, hva er status og planlagt videre framdrift.

Tiltak 1. Hardangerviddarådet

Alle aktører oppnevnte sine medlemmer til Hardangerviddarådet i løpet av sommerhalvåret 2013. Rådet hadde konstituerende møte på Villreinsenteret på Skinnarbu i Telemark 11. oktober 2013.

Det ble gjennomført Hardangerviddarådsmøte 27. mai 2014.

Rådet har etter konstitueringen i 2013 hatt følgende medlemmer:

Medlem	Varamedlem	
Tony Kjøl		Hol kommune
Dag Lislien	Per Torstein Hellumbråten	Rollag kommune
Eli Hovd Prestegården		Nore og Uvdal kommune
Steinar Bergsland	Birger Hovden	Tinn kommune
Arne Vinje		Vinje kommune
Eivind Tokheim		Odda kommune
Steinar Langesæter		Ullensvang herad
Anved Johan Tveit		Eidfjord kommune
Hans Petter Thorbjørnsen		Ulvik herad
Øyvind Holm		Fylkesmann i Buskerud
Hans Bakke		Fylkesmann i Telemark
Kjell Kvingedal		Fylkesmann i Hordaland
Anne Sandum	Steinar Berthelsen	Buskerud fylkeskommune
Terje Vegard Kopperud	Tom Erik Hauger	Buskerud fylkeskommune
Lars Bjaadal		Telemark fylkeskommune
Karin S. Matisen		Telemark fylkeskommune
Magnar Lussand		Hordaland fylkeskommune
Rasmus Laupsa Rasmussen		Hordaland fylkeskommune
Olav H. Opedal		Villreinnemnda

Ved konstitueringen i 2013 ble følgende valgt:

Leder: Lars Bjaadal, Telemark fylkeskommune

Nestleder: Anved Johan Tveit, Eidfjord kommune

Arbeidsutvalg (AU): Lars Bjaadal, Anved Johan Tveit og Eli Hoved Prestegården, Nore og Uvdal kommune

Hardangerviddarådet 13. mai 2015 (Foto: Dorthe Huitfeldt)

Det er også etablert et mer uformelt **administrativt kontaktutvalg** som per mai 2015 har følgende personer:

Kjell Mykkeltvedt	Hol kommune
Ellen Skarsten	Rollag kommune
Grete Blørstad	Nore og Uvdal kommune
Svein Erik Lund	Nore og Uvdal kommune
Oddmund Olesrud	Tinn kommune
Bjørn Bjørnsen	Tinn kommune
Dorthe Huitfeldt	Vinje kommune
Lasse Mathisen	Vinje kommune
Rolf Bøen	Odda kommune
Kent Håkull	Ullensvang herad
Gunnar Elnan	Eidfjord kommune
Lars B. Præstin	Ulvik herad
Even Knutsen	Fylkesmann i Buskerud
Simen Storøy	Fylkesmann i Telemark
Øistein Aasland	Fylkesmann i Hordaland
Live Gladheim	Villreinnemda
Ole Bjørn Bårnes	Telemark fylkeskommune
Eva-Katrine Taule	Hordaland fylkeskommune
Tore Gilhuus	Buskerud fylkeskommune

Sekretariat

Sekretariatsbehovet er anslått til 10-15% stilling og en kostnadsramme på 120.000 kroner. De tre fylkeskommunene dekker i fellesskap kostnadene for dette.

Buskerud fylkeskommune har for tiden sekretariatet, med Ellen Korvald som ansvarlig. De to andre fylkeskommunene yter et tilskudd til Buskerud for å dekke sine andeler av kostnadene.

Arbeidsutvalget

Det er ikke gjennomført møter i AU i perioden mai 2014 - mai 2015.

Økonomi

Ved avslutning av Regional plan for Hardangervidda gjensto 704.000 kroner. Dette ble i handlingsprogram 2013-2016 øremerket flere av prosjektene i handlingsprogrammet, samt et beløp til Hardangerviddarådets disposisjon (til møter mm.)

Økonomirapport, se vedlegg bak.

Diverse prosjektarbeid

Flere konkrete fellesprosjekter er skissert i handlingsprogrammet. Det er etablert prosjektgrupper med en hovedansvarlig for hvert av prosjektene. Det er lagt vekt på bred sammensetning av prosjektgruppene og fordeling av ansvar mellom aktørene.

Det tok noe tid å få finansiering av alle prosjektene på plass. Men alle tiltak var i løpet av våren 2014 fullfinansiert.

Ett prosjekt er per mai 2015 gjennomført, andre pågår, mens noen har vært vanskeligere å få godt i gang. Siden gjennomføring av disse prosjektene tar noe mer tid enn opprinnelig forutsatt, er oppstart og slutføring forskjøvet noe i tid i forhold til Handlingsprogram 2013-2016.

Status for prosjekt 4-9 omtales nedenfor. Se ellers Handlingsprogram 2013-2016 for mer utfyllende informasjon om det enkelte prosjekt.

Tiltak 2. Rullere Regional plan for Hardangervidda.

Foreløpig har rullering ikke vært aktuelt. Dette spørsmålet bør nå drøftes i neste regionale planstrategi i de tre fylkene som skal være vedtatt i løpet av høsten 2016.

Hardangerviddarådets anbefaling omtales nærmere i kap. 3 (s. 9).

Tiltak 3. Kommunal planoppfølging.

Skjer i regi av den enkelte kommune.

Prosjekt 4. Utmarksnæringer i Lnf-områder

Prosjektgruppe:	<i>Oddmund Olesrud, Tinn kommune (prosjektansvarlig)</i> Grete Blørstad, Nore og Uvdal kommune Dorthe Huitfeldt, Vinje kommune Tore Gilhuus, Buskerud fylkeskommune Hans Bakke, Fylkesmann i Telemark Private og andre interesser planlegges involvert gjennom en referansegruppe.
Kostnader og finansiering	Anslått total kostnad: 300.000 kroner. Herav <ul style="list-style-type: none">• 120.000 bevilget fra planprosjektmidler• 180.000 bevilget fra kommunene og fylkeskommunene.
Tidsplan	Prosjektet er gjennomført med Tor Arnesen, Østlandsforskning som konsulent. Sluttrapporten ble levert 13.05.2015: ØF-rapport 04/2015, Utmarksnæringer - begrep og bruk i LNFR-områder på Hardangervidda. Rapporten kan leses her .

Prosjekt 5. Villreinens arealbruk

Prosjektgruppe:	<i>Svein Erik Lund, Nore og Uvdal kommune (prosjektansvarlig)</i> Bjørn Bjørnsen, Tinn kommune Gunnar Elnan, Eidfjord kommune Even Knutsen, Fylkesmann i Buskerud Ellen Korvald, Buskerud fylkeskommune
Kostnader og finansiering	Anslått total kostnad: 200.000 kroner. Herav <ul style="list-style-type: none">• 100.000 bevilget fra planprosjektmidler• 100.000 bevilget fra Miljødirektoratet.
Tidsplan	Norsk institutt for naturforskning, med Olav Strand som hovedansvarlig, gjennomfører oppdraget. Prosjektet planlegges fullført i løpet av 2015.

Prosjekt 6. Lufsjåtangen

Prosjektgruppe:	<i>Ole Bjørn Bårnes, Telemark fylkeskommune (prosjektansvarlig)</i> Svein Erik Lund, Nore og Uvdal kommune Ellen Skarsten, Rollag kommune Bjørn Bjørnsen, Tinn kommune Even Knutsen, Fylkesmann i Buskerud Sigurd Lenes Fylkesmannen i Telemark Ellen Korvald, Buskerud fylkeskommune
Kostnader og finansiering	Anslått total kostnad: 300.000 kroner. Herav <ul style="list-style-type: none">• 100.000 bevilget fra planprosjektmidler• 100.000 fra Fylkesmann i Buskerud/Miljødirektoratet• 100.000 fra Fylkesmann i Telemark/Miljødirektoratet
Rammer	Dialog om rammene for dette prosjektet har pågått siden 2014. NINA er også trukket inn i denne dialogen. Det har vist seg vanskelig å finne en god form på prosjektet. Prosjektgruppa har vært opptatt av at prosjektet må tilføre ny og nyttig kunnskap. Det pågår en dialog mellom prosjektgruppa og Olav Strand i NINA om hvordan et slikt oppdrag kan løses best mulig innenfor de gitte økonomiske rammer. Dialogen går i retning av å definere tangehalsen som et fokusområde der en følger utviklingen av villreinsens kryssing av tangehalsen og bruk av tangen en periode framover. GPS-data og observasjoner blir i så fall viktig kunnskapsgrunnlag.

Prosjekt 7. Kartlegging av fritidsbruk og opplevelser

Prosjektgruppe:	<i>Eva Katrine Taule, Hordaland fylkeskommune (prosjektansvarlig)</i> Eirik Knive, Hordaland fylkeskommune Line Ramsvik, Hol kommune Torild Nicolaisen, Vinje kommune Lars Præstin, Ulvik kommune Øystein Aasland, Fylkesmann i Hordaland Eva Lill Kvisle, Buskerud fylkeskommune
Kostnader og finansiering	Anslått total kostnad: 300.000 kroner. Herav <ul style="list-style-type: none">• 100.000 bevilget fra planprosjektmidler• 100.000 bevilget fra Miljødirektoratet• 100.000 bevilget fra kommunene og fylkeskommunene <p>Det vil bli søkt midler til å styrke dette prosjektet fra programmet "Næringsutvikling og verdiskaping i fjellområdene", der fjellet som fritidsarena har hovedfokus i 2015. (KMD-midler som forvaltes av Oppland fylkeskommune).</p>
Tidsplan	Prosjektgruppa har utarbeidet en prosjektbeskrivelse. Sluttidspunkt for prosjektet anslås til årsskiftet 2015/2016. Dersom totalsummen øker, vil prosjektperioden forlenges noe ut i 2016.

Prosjekt 8. Friluftsliv og villrein

Prosjektgruppe:	<i>Kjell Mykkeltvedt, Hol (prosjektansvarlig)</i> Svein Erik Lund, Nore og Uvdal Lasse Mathisen, Vinje kommune Rolf Bøen, Odda kommune Lars Præstin, Ulvik kommune Øystein Aasland, Fylkesmann i Hordaland Eirik Knive, Hordaland fylkeskommune Ole Bjørn Bårnes, Telemark fylkeskommune Ellen Korvald, Buskerud fylkeskommune
Kostnader og finansiering	Anslått total kostnad: 450.000 kroner. Herav <ul style="list-style-type: none">• 150.000 bevilget fra planprosjektmidler• 150.000 bevilget fra kommunene og fylkeskommunene• 150.000 bevilget etter søknad til Miljøverndepartementet. Dette styrker det opprinnelige kostnadsanslaget i Handlingsprogram 2013-2016.
Tidsplan	Prosjektet skal bygge på prosjektene villreinens arealbruk (5) og kartlegging av fritidsbruk (7), og kan først startes opp når disse er nær avslutning. Sluttidspunkt for prosjektet anslås til utgangen av 2016.

Prosjekt 9. Villrein som reiselivsattraksjon

Prosjekt er gjennomført i samarbeid med Miljøverndepartementet og andre fjellregioner.

Det har foreløpig ikke lyktes å få til noe bedriftsnettverk rundt Hardangervidda. Men problemstillingen er fortsatt aktuell.

Det er øremerket midler som kan dekke eventuelle kostnader til dette.

Problemstillingen har blitt ytterligere aktualisert gjennom Klima- og miljødepartementets (KMD) utredning om europeiske villreinregioner der verdiskaping er et sentralt tema. Utredningen skal leveres KMD i juni 2015. Arne Vinje og Ellen Korvald er medlemmer i arbeidsutvalget for denne utredningen.

Prosjekt 10. Miljøsertifisering av reiselivet

Miljøsertifisering av reiselivsbedrifter pågår med noe ulikt fokus i de forskjellige fylker og kommuner.

Innenfor Hardangerviddakommunene var i 2014 14 reiselivsbedrifter miljøfyrtårnsertifisert og 2 sertifisert av Norsk Økoturisme (en bedrift har begge sertifiseringer). De 15 bedriftene fordeler seg med 11 i Buskerud, og 2 i hvert av de to andre fylkene.

I Buskerud er det relativt stort fokus på dette som oppfølging av reiselivsplanen. Tilsvarende arbeid er ikke kommet i gang i Telemark og Hordaland.

Hordaland ønsker å prioritere systematisk innsats for dette høyere, og har øremerket midler til dette. Telemark ønsker å se det litt an.

4. Handlingsprogram 2016-2019

Hardangerviddarådet

Det legges opp til ett årlig rådsmøte i mai/juni der statusrapport (årsrapport) og handlingsprogram drøftes før videre behandling i de tre fylkene. Hver enkelt fylkeskommune må selv avgjøre hvordan handlingsprogrammet i løpet av året behandles og sikres fylkespolitisk forankring.

Rådsmøtet legges i tillegg opp med mulighet for drøfting av aktuelle problemstillinger og noen relevante faglige foredrag.

AU møtes etter behov etter ønske fra medlemmer eller sekretariat.

Den administrative kontaktgruppen møtes etter behov.

Reiser og opphold dekkes av aktørene selv. Eventuelle felleskostnader i møtene dekkes av fellesmidler.

Kostnader til sekretariatet dekkes ved en tredeling av kostnadene mellom fylkeskommunene. Dette er anslått til maksimalt 15% stilling med samlet kostnad på 120.00 kroner. Inntil annet er bestemt, legges dette til Buskerud fylkeskommune.

Kommunal planlegging

Det pågår mer eller mindre kontinuerlig planlegging i kommunene, der oppfølging av den regionale planen er del av dette.

Prosjekter

Prosjektene gjennomføres som skissert i kap. 2. Det foreslås ingen nye prosjekter i dette handlingsprogrammet, da det vurderes som viktigst å få gjennomført alt påbegynt og planlagte prosjekter. Alle prosjekter er fullfinansiert.

Framdriften for planlagte prosjekter og tiltak kan oppsummeres slik:

	2015	2016	2017	2018	2019	Merknader
Utmarksnæringer i LNF-områder	■					Fullfinansiert med 300.000
Villreins arealbruk	■					Fullfinansiert med 200.000
Lufsjåtangen	■	■				Fullfinansiert med 300.000
Kartlegging av fritidsbruk	■					Fullfinansiert med 300.000
Friluftsliv og villrein	■	■				Fullfinansiert med 450.000
Villrein som reiselivsattraksjon	■					Gjennomføres i samarbeid med andre. Per 2015, finansiert av MD.
Miljøsertifisering av reiselivet	■	■	■	■	■	Finansiering avklares i fylkeskommunene. En langsiktig løpende oppgave.

Rullering av regional plan

Hovedtyngden av arbeidet med Regional plan for Hardangervidda skjedde i perioden 2008-2010 før den ble sluttbehandlet løpet av 2011.

Den regionale planens handlingsplan (kap. 9) omtaler rullering. Her påpekes at planen bør rulleres jevnlig i henhold til nye utfordringer, oppgaver og kunnskap. Noen konkrete arealspørsmål som kom fram i høringen ble i slutfasen av planarbeidet henvist til første rullering.

Hardangerviddarådet anbefaler at spørsmålet om rullering tas inn i fylkeskommunenes regionale planstrategier (forutsettes sluttbehandlet høsten 2016) med sikte på rullering i løpet av kommende fylkestingsperiode.

Regional plan for Hardangervidda. Handlingsprogram 2016-2019.
Revidert etter Hardangerviddarådet 13. mai 2015.

Hardangerviddarådet bør være styringsgruppe for arbeidet. Den administrative oppgaven bør legges til sekretariatet for Hardangerviddarådet som i denne perioden i så fall må få økte ressurser.

Rullering av den regionale planen er ikke finansiert, og spørsmålet om, og eventuelt hvordan, må avgjøres i fylkeskommunene.

Fylkeskommunene avklarer om Buskerud fortsatt skal ha sekretariatet, eller om dette nå skal overføres til Telemark eller Hordaland.

Vedlegg

Oppfølging av Regional plan for Hardangervidda – økonomistatus per 01.06.2015

Budsjetterte midler (jfr. handlingsprogram vedtatt 2013):

Inntekt fra	Mottatt	Annen organisering	Totalsum
Restbeløp fra regional plan	704.000		704.000
Kommunene	306.000		306.000
Staten v/fylkesmenn, Miljøverndepartementet og Miljødirektoratet	550.000		550.000
Fylkeskommune	126.000	100.000 (miljøsertifisering i Tfk og Hfk)	226.000
Sum	1.686.000	100.000	1.786.000

Økonomistatus per 01.06.2015:

Omfatter kun midler som forvaltes fra Buskerud fylkeskommune til fellesprosjekter og fellestiltak.

	Budsjettert og øremerket	Disponert 2013, 2014 og 2105, per -01.06.15	Til disposisjon	Merknad
1. Hardangerviddarådet, til driftsutgifter unntatt sekretariat	134.000	52.242	81.758	
2. Rullere regional plan (innen 2019)				Avklares evt. i fylkeskommunene
3. Kommunal planoppfølging				
4. Utmarksnæringer	300.000	300.000		Gjennomført i regi av Tinn kommune
5. Villreinens arealbruk	200.000		200.000	
6. Lufsjåtangen	300.000		300.000	
7. Kartlegging fritidsbruk	300.000		300.000	
8. Friluftsliv og villrein	450.000		450.000	
9. Villrein og reiseliv				
10. Miljøsertifisering				I regi av fylkeskommunene selv
SUM	1.684.000	352.242	1.331.758	